

Briselē, 24.5.2023.
COM(2023) 601 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

**par Beļģijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu
par Beļģijas 2023. gada stabilitātes programmu**

{SWD(2023) 600 final} - {SWD(2023) 601 final}

PADOMES IETEIKUMS

par Beļģijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Beļģijas 2023. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241², ar ko tika izveidots Atvēršanas un noturības mehānisms, stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Atvēršanas un noturības mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot ES finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas pusgada prioritātēm tas sekmē ekonomikas un sociālo atvēršanu un ilgtspējīgu reformu un investīciju īstenošanu, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju ES un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāku īstenošanu. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 11. panta 2. punktu 2022. gada 30. jūnijā tika atjaunināta katrai dalībvalstij paredzētā maksimālā finanšu iemaksa no Atvēršanas un noturības mehānisma.
- (2) Komisija 2022. gada 22. novembrī pieņēma 2023. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu³, tādējādi uzsākot 2023. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Eiropadome 2023. gada 23. martā apstiprināja pētījumā izvirzītās prioritātes saistībā ar konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2022. gada

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atvēršanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

³ COM(2022) 780 final.

22. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī 2023. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā nenorādīja Beļģiju kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība un par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī atzinumu par Beļģijas 2023. gada budžeta plāna projektu. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kuru Padome pieņēma 2023. gada 16. maijā, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2023. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana un kuru Padome pieņēma 2023. gada 13. martā.

- (3) Lai gan ES valstu tautsaimniecības demonstrē ievērojamu noturību, ģeopolitiskajam kontekstam joprojām ir negatīva ietekme. Tā kā ES nelokāmi solidarizējas ar Ukrainu, ES ekonomikas un sociālās politikas programma ir vērsta uz to, lai īstermiņā mazinātu enerģētikas krīzes negatīvo ietekmi gan uz mazaizsargātām māsaimniecībām, gan uzņēmumiem un lai turpinātu centienus īstenot zaļo un digitālo pārkārtošanos, atbalstītu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, aizsargātu makroekonomisko stabilitāti un palielinātu noturību vidējā termiņā. Tajā liela uzmanība pievērsta arī ES konkurētspējas un produktivitātes palielināšanai.
- (4) Komisija 2023. gada 1. februārī nāca klajā ar paziņojumu "*Zaļā kursa industriālais plāns neto nulles emisiju laikmetam*"⁴, kura mērķis ir uzlabot ES neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju un atbalstīt ātru pārkārtošanos uz klimatneitralitāti. Plāns papildina Eiropas zaļā kursa un *REPowerEU* ietvaros īstenotos centienus. Plāna mērķis ir nodrošināt labvēlīgāku vidi ES ražošanas jaudas palielināšanai neto nulles emisiju tehnoloģijām un produktiem, kas vajadzīgi, lai sasniegtu ES vērienīgos klimata mērķrādītājus, kā arī nodrošināt piekļuvi attiecīgajām kritiski svarīgajām izejvielām, tostarp diversificējot piegādes avotus, pienācīgi izmantojot ģeoloģiskos resursus dalībvalstīs un maksimālā apmērā reciklējot izejvielas. Plāns balstās uz šādiem četriem pīlāriem: prognozējama un vienkāršota normatīvā vide, paātrināta piekļuve finansējumam, prasmju pilnveidošana un atvērta tirdzniecība noturīgām piegādes ķēdēm. Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā arī ar paziņojumu "*ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada*"⁵, kas strukturēts atbilstoši deviņiem savstarpēji pastiprinošiem virzītājspēkiem ar mērķi strādāt, lai panāktu izaugsmi veicinošu tiesisko regulējumu. Paziņojumā ir noteiktas politikas prioritātes, kuru mērķis ir aktīvi nodrošināt strukturālus uzlabojumus, mērķtiecīgas investīcijas un regulatīvus pasākumus ES un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspējai. Turpmāk sniegtie ieteikumi palīdz īstenot minētās prioritātes.
- (5) 2023. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās atbilstoši Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot pieņemtos atveseļošanas un noturības plānus, jo ar šiem plāniem paredzēts izpildīt visus iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētos attiecīgos ieteikumus vai arī to būtisku daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020. un 2022. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi arī attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas pārskatīti, atjaunināti vai grozīti ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.

⁴ COM(2023) 62 final.

⁵ COM(2023) 168 final.

- (6) 2023. gada 27. februārī pieņemtās *REPowerEU* regulas⁶ mērķis ir ātri izbeigt ES atkarību no Krievijas fosilā kurināmā importa. Tas veicinās enerģētisko drošību un ES energoapgādes dažādošanu, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. Regula sniedz iespēju dalībvalstīm savos nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos pievienot jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus. Tās arī palīdzēs uzlabot ES neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju, kā izklāstīts Zaļā kursa industriālajā plānā neto nulles emisiju laikmetam, un īstenot konkrētām valstīm saistībā ar enerģiju adresētos ieteikumus, kas dalībvalstīm sniegti 2022. gadā un attiecīgā gadījumā 2023. gadā. Ar *REPowerEU* regulu tiek ieviesta jauna neatmaksājama finansiālā atbalsta kategorija, kas darīta pieejama dalībvalstīm, lai tiktu finansētas jaunas ar enerģētiku saistītas reformas un investīcijas saskaņā ar to atveseļošanas un noturības plāniem.
- (7) Komisija 2023. gada 8. martā pieņēma paziņojumu, kurā sniegtas fiskālās politikas norādes 2024. gadam. Tā mērķis ir atbalstīt dalībvalstis stabilitātes un konverģences programmu sagatavošanā un tādējādi stiprināt politikas koordināciju⁷. Komisija atgādināja, ka Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma klauzula 2023. gada beigās tiks deaktivēta. Komisija aicināja panākt, lai fiskālā politika 2023. un 2024. gadā nodrošinātu parāda atmaksājamību vidējā termiņā, kā arī ilgtspējīgā veidā veicinātu potenciālu izaugsmi. Dalībvalstis tika aicinātas savās 2023. gada stabilitātes un konverģences programmās izklāstīt, kā to fiskālie plāni nodrošinās deficīta atsauces vērtības 3 % no IKP ievērošanu, kā arī ticamu un nepārtrauktu parāda samazināšanu vai parāda saglabāšanu piesardzīgā līmenī vidējā termiņā. Komisija aicināja dalībvalstis pakāpeniski atteikties no valsts fiskālajiem pasākumiem, kas tika ieviesti, lai aizsargātu mājsaimniecības un uzņēmumus no enerģijas cenu satricinājuma, sākot ar vismazāk mērķorientētajiem pasākumiem. Tā norādīja, ka gadījumā, ja, atkārtojoties enerģijas cenu spiedienam, būtu nepieciešams pagarināt atbalsta pasākumu darbības laiku, šādiem dalībvalstu pasākumiem turpmāk vajadzētu būt daudz mērķorientētākiem, atbalstot tieši neaizsargātās mājsaimniecības un uzņēmumus. Komisija ierosināja, ka fiskālajiem ieteikumiem jābūt izteiktiem skaitļos un diferencētiem un ka tie jāformulē, pamatojoties uz neto primārajiem izdevumiem, kā ierosināts tās Paziņojumā par ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas ievirzēm⁸. Komisija ieteica visām dalībvalstīm turpināt aizsargāt valsts finansētās investīcijas un nodrošināt Atveseļošanas un noturības mehānisma un citu ES fondu efektīvu izmantošanu, jo īpaši ņemot vērā zaļās un digitālās pārkārtošanās un noturības mērķus. Komisija norādīja, ka ierosinās Padomei 2024. gada pavasarī sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu un ievērojot spēkā esošās tiesību normas.
- (8) Komisija 2023. gada 26. aprīlī nāca klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem, kuru mērķis ir īstenot ES ekonomikas pārvaldības noteikumu visaptverošu reformu. Priekšlikumu galvenais mērķis ir uzlabot valsts parāda atmaksājamību un ar reformu un investīciju palīdzību veicināt ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi visās dalībvalstīs. Priekšlikumu

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp.).

⁷ COM(2023) 141 final.

⁸ COM(2022) 583 final.

mērķis ir dot dalībvalstīm lielāku kontroli pār savu vidēja termiņa plānu izstrādi, vienlaikus ieviešot stingrāku izpildes režīmu, lai nodrošinātu to, ka dalībvalstis pilda saistības, ko tās uzņēmušas savos vidēja termiņa fiskālajos un strukturālajos plānos. Mērķis ir pabeigt likumdošanas darbu 2023. gadā.

- (9) Beļģija savu nacionālo atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2021. gada 30. aprīlī. Komisija atbilstoši Regulas (ES) 2021/241 19. pantam novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2021. gada 13. jūlijā pieņēma lēmumu par Beļģijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu⁹. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu par to, ka Beļģija ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.
- (10) Beļģija saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 4. panta 1. punktu 2023. gada 30. aprīlī iesniedza savu 2023. gada valsts reformu programmu un 2023. gada 30. aprīlī – savu 2023. gada stabilitātes programmu. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus. Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 27. pantā, 2023. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Beļģijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.
- (11) Komisija 2023. gada ziņojumu par Beļģiju¹⁰ publicēja 2023. gada 24. maijā. Tajā tika izvērtēts, kā Beļģija īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2022. gadam, un kā Beļģija īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjaudājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjaudājumi. Tajā bija arī novērtēts Beļģijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un ES pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.
- (12) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem¹¹ Beļģijas vispārējās valdības budžeta deficīts samazinājās no 5,5 % no IKP 2021. gadā līdz 3,9 % no IKP 2022. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds saruka no 109,1 % no IKP 2021. gada beigās līdz 105,1 % no IKP 2022. gada beigās. Komisija 2023. gada [24. maijā] nāca klajā ar ziņojumu saskaņā ar LESD 126. panta 3. punktu¹²; ziņojumā bija aplūkots Beļģijas budžeta stāvoklis, ņemot vērā to, ka tās vispārējās valdības budžeta deficīts 2022. gadā pārsniedza Līgumā noteikto atsauces vērtību, kas ir 3 % no IKP. Ziņojumā secināts, ka deficīta kritērijs nav izpildīts. Kā norādīts 2023. gada 8. marta paziņojumā¹³, Komisija 2023. gada pavasarī neierosināja sākt jaunas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas

⁹ Padomes Īstenošanas lēmums (21. gada 13. jūlijs) par Beļģijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 10161 2021; ST 10161/21 ADD 1).

¹⁰ SWD(2023) 601 final.

¹¹ *Eurostat* euro rādītāji 47/2023, 21.4.2023.

¹² COM(2023) 631 final, 24.5.2023.

¹³ COM(2023) 141 final, 8.3.2023.

procedūras; Komisija savukārt paziņoja, ka ierosinās Padomei 2024. gada pavasarī sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu. Beļģijai tas būtu jāņem vērā, īstenojot savu 2023. gada budžetu un sagatavojot budžeta plāna projektu 2024. gadam.

- (13) Vispārējās valdības bilanci ir ietekmējuši fiskālās politikas pasākumi, kas tika pieņemti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Šādi ieņēmumus samazinošie pasākumi 2022. gadā cita starpā bija akcīzes nodokļa samazinājums benzīnam un PVN samazinājums iedzīvotāju rēķiniem par elektroenerģiju un gāzi; savukārt šādi izdevumus palielinoši pasākumi cita starpā bija sociālā tarifa seguma lielāka pārņemšana attiecībā uz energoproduktiem mazaizsargātām mājsaimniecībām, pilnā apmērā veikti ienākumu pārvedumi par labu mājsaimniecībām tiešā saistībā ar to gāzes un elektroenerģijas rēķiniem (“enerģijas pakete”), iezīmēti vienreizēji pārvedumi (mājsaimniecībām, kas izmanto sadzīves krāšņu kurināmo, propānu, butānu vai granulu kurināmo) un tiešs atbalsts, kura mērķis ir palīdzēt uzņēmumiem, ko skar enerģijas izmaksu kāpums. Šo pasākumu izmaksas daļēji kompensēja jauni nodokļi par enerģijas ražotāju un piegādātāju negaidītu papildu peļņu, proti, elektroenerģijas un naftas nozarē. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm šo pasākumu neto budžeta izmaksas 2022. gadā sasniedza 0,9 % no IKP. Vispārējās valdības bilanci ir arī ietekmējušas budžeta izmaksas par pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas, kas saskaņā ar aplēsēm 2022. gadā sasniedza 0,1 % no IKP. Vienlaikus Covid-19 pagaidu ārkārtas pasākumu aplēstās izmaksas samazinājās no 3 % no IKP 2021. gadā līdz 0,5 % no IKP 2022. gadā.
- (14) Padome 2021. gada 18. jūnijā ieteica Beļģijai¹⁴ 2022. gadā izmantot Atveseļošanas un noturības mehānismu, lai finansētu papildu investīcijas atveseļošanas atbalstam, vienlaikus īstenojot piesardzīgu fiskālo politiku. Turklāt Beļģijai būtu jā saglabā valsts finansētās investīcijas.
- (15) Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja¹⁵ 2022. gadā bija atbalstoša, proti, –2 % no IKP. Kā ieteikusi Padome, Beļģija turpināja atbalstīt atveseļošanu ar investīcijām, kas tiek finansētas no Atveseļošanas un noturības mehānisma līdzekļiem. No Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem finansētie izdevumi 2022. gadā sasniedza 0,2 % no IKP (0,2 % no IKP 2021. gadā). Valsts finansētajām investīcijām bija neitrāla ietekme uz fiskālo nostāju¹⁶. Tādējādi Beļģija saglabāja valsts finansētās investīcijas, kā ieteikusi Padome. Vienlaikus valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot jaunus ieņēmumu pasākumus) pieaugumam bija ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 1,9 procentpunktiem.

Šī ievērojamā ekspansīvā ietekme ietvēra papildu ietekmi, ko radīja fiskālās politikas pasākumi ar mērķi mazināt enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi (papildu neto budžeta izmaksas 0,8 % apmērā no IKP salīdzinājumā ar 2021. gadu), kā

¹⁴ Padomes Ieteikums (2021. gada 18. jūnijs), ar ko sniedz Padomes atzinumu par Beļģijas 2021. gada stabilitātes programmu (OV C 304, 29.7.2021., 5. lpp.).

¹⁵ Fiskālā nostāja tiek mērīta, vadoties pēc izmaiņām primārajos izdevumos (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus), neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus, taču ietverot izdevumus, kurus finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citu ES fondu līdzekļiem un kuri attiecināmi uz vidēja termiņa potenciālo izaugsmi. Sīkāku informāciju sk. fiskālās statistikas tabulās, 1. izcēlumā.

¹⁶ Citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem bija neitrāla ietekme, kas atbilst 0 procentpunktiem no IKP.

arī izmaksas (0,1 % apmērā no IKP), kuras saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas. Vienlaikus neto primāro kārtējo izdevumu kāpumu veicināja arī pieaugošie kārtējie izdevumi, kurus jo īpaši palielināja sociālo pabalstu un publiskā sektora algu automātiskā indeksācija un citi strukturāli pieaugoši kārtējie izdevumi (jo īpaši ņemot vērā sabiedrības novecošanu). Valsts finansēto kārtējo izdevumu ievērojamā ekspansīvā ietekme tādēļ tikai daļēji bija izskaidrojama ar pasākumiem, kuru mērķis ir novērst enerģijas cenu kāpuma ekonomisko un sociālo ietekmi, kā arī ar izmaksām, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas. Tāpēc Beļģija pietiekami neierobežoja valsts finansēto kārtējo izdevumu pieaugumu.

- (16) Stabilitātes programmas budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs par 2023. gadu un turpmāko periodu ir reālistisks. Valdība prognozē, ka reālais IKP 2023. gadā pieaugs par 1 % un 2024. gadā – par 1,7 %. Salīdzinājumam – Komisijas 2023. gada pavasara prognozē norādīts, ka reālā IKP pieaugums 2023. gadā būs 1,2 % un 2024. gadā – 1,4 %.
- (17) 2023. gada stabilitātes programmā valdība prognozē, ka vispārējās valdības budžeta deficīta attiecība 2023. gadā pieaugs līdz 5,1 % no IKP. Pieaugums 2023. gadā galvenokārt ir attiecināms uz kārtējo izdevumu pastāvīgo pieaugumu (jo īpaši sociālo pabalstu un publiskā sektora algu automātiskās indeksācijas, kā arī sabiedrības novecošanas dēļ), ietekmi uz budžetu, ko rada uzņēmumu sociālo iemaksu pagaidu samazinājums 2023. gada pirmajā pusē, un deficītu palielinošu reformu, kura saistīta ar nodokļu uzlikšanu māsaimniecību vajadzībām paredzētiem energoproduktiem. Saskaņā ar programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP palielināsies no 105,1 % 2022. gada beigās līdz 106,7 % 2023. gada beigās. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2023. gadā būs 5 % no IKP. Tas atbilst stabilitātes programmā prognozētajam deficītam. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē plānota nedaudz mazāka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP, proti, 106 % 2023. gada beigās. Atšķirība ir izskaidrojama ar nedaudz lielāku nominālo IKP 2023. gadā, kas paredzēts Komisijas 2023. gada pavasara prognozē.
- (18) Paredzams, ka vispārējās valdības bilanci 2023. gadā turpinās ietekmēt fiskālās politikas pasākumi, kas pieņemti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Minētie pasākumi ietver pasākumus, kas pagarināti kopš 2022. gada, it īpaši šādus: akcīzes nodokļa samazinājums benzīnam un PVN samazinājums iedzīvotāju rēķiniem par elektroenerģiju un gāzi; sociālā tarifa seguma lielāka pārņemšana attiecībā uz energoproduktiem, pilnā apmērā veikti ienākumu pārvedumi par labu māsaimniecībām saistībā ar to gāzes un elektroenerģijas rēķiniem (“enerģijas pakete”), iezīmēti vienreizēji pārvedumi (māsaimniecībām, kas izmanto citus kurināmā veidus, kas nav elektroenerģija un gāze), un tiešs atbalsts, kura mērķis ir palīdzēt uzņēmumiem, ko skar enerģijas izmaksu kāpums.

Šo pasākumu izmaksas joprojām daļēji tiek kompensētas ar nodokļiem par enerģijas piegādātāju negaidītu papildu peļņu, proti, ar nodokļiem elektroenerģijas un naftas nozarē, kuri tikuši piemēroti kopš 2022. gada, un ar 2023. gadā ieviestu nodokli, ko piemēro gāzes starptautiskā tīkla sistēmas operatoram (*Fluxys*). Ņemot vērā šos

ieņēmumus, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē tiek lēsts, ka atbalsta pasākumu neto budžeta izmaksas 2023. gadā būs 0,4 % no IKP¹⁷.

Lielākā daļa 2023. gadā plānoto pasākumu nešķiet vērsti uz visneaizsargātākajām mājsaimniecībām vai uzņēmumiem, kaut gan daudzos no tiem ir saglabāts cenas signāls, kas rosina samazināt enerģijas pieprasījumu un palielināt energoefektivitāti. Rezultātā Komisijas 2023. gada pavasara prognozē tiek lēsts, ka mērķtiecīgo atbalsta pasākumu summa, kas jāņem vērā novērtējumā par atbilstību fiskālajam ieteikumam 2023. gadam, būs 0,1 % no IKP 2023. gadā (salīdzinājumā ar 0,2 % no IKP 2022. gadā). Tiek prognozēts, ka budžeta izmaksas par pagaidu aizsardzību, ko piedāvā pārvietotajām personām no Ukrainas, saglabāsies stabilas salīdzinājumā ar 2022. gadu. Visbeidzot, ir paredzams, ka vispārējās valdības 2023. gada bilancei nāks par labu tas, ka pakāpeniski tiks atcelti Covid-19 pagaidu ārkārtas pasākumi 0,5 % apmērā no IKP.

- (19) Padome 2022. gada 12. jūlijā ieteica¹⁸ Beļģijai nodrošināt to, ka 2023. gadā tiek īstenota piesardzīga fiskālā politika, jo īpaši ierobežojot valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugumu, lai tas nepārsniegtu vidēja termiņa potenciālās izlaides pieaugumu¹⁹, ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret energocenu kāpumu visneaizsargātākajām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Vienlaikus Beļģijai tika ieteikts būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Beļģijai tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu un citus Savienības fondus.
- (20) Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi fiskālā nostāja 2023. gadā būs ekspansīva (-1,1 % no IKP) augstas inflācijas kontekstā. Fiskālā nostāja 2022. gadā bija ekspansīva (-2 % no IKP). Paredzams, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā būs ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,7 % no IKP. Tajā ir ietverts izmaksu samazinājums (par 0,1 % no IKP) par mērķorientētiem atbalsta pasākumiem, ar kuriem atbalsta mājsaimniecības un uzņēmumus, kas ir visneaizsargātākie pret enerģijas cenu pieaugumu.

Tādēļ valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums, kas pārsniedz vidēja termiņa potenciālās izlaides pieaugumu, neizriet no mērķorientētā atbalsta, kurš paredzēts mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kas ir visneaizsargātākie pret enerģijas cenu pieaugumu, kā arī personām, kuras bēg no Ukrainas. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) ekspansīvu pieaugumu veicina arī pastāvīgs publiskā sektora algu un sociālo pabalstu palielinājums (publiskā sektora algu un sociālo pabalstu indeksācijas dēļ), strukturāli pieaugoši kārtējie izdevumi, kam par iemeslu ir sabiedrības novecošana, reforma, kura saistīta ar nodokļu uzlikšanu mājsaimniecību vajadzībām paredzētiem energoapgādes līgumiem, un uzņēmumu sociālo iemaksu pagaidu samazinājums 2023. gada pirmajā

¹⁷ Šis skaitlis atspoguļo minēto pasākumu gada budžeta izmaksu līmeni, ietverot kārtējos ieņēmumus un izdevumus, kā arī – attiecīgā gadījumā – kapitālizdevumu pasākumus.

¹⁸ Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Beļģijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Beļģijas 2022. gada stabilitātes programmu (*OV C 334, 1.9.2022., 9. lpp.*).

¹⁹ Pamatojoties uz Komisijas 2023. gada pavasara prognozi, Beļģijas potenciālās izlaides vidēja termiņa pieauguma aplēse ir 5,4 % nominālā izteiksmē (10 gadu vidējais rādītājs).

pusē. Kopumā prognozētais valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums neatbilst Padomes ieteikumam.

Tiek prognozēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem finansētie izdevumi 2023. gadā sasniegs 0,3 % no IKP, savukārt valsts finansētajām investīcijām būs ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,1 procentpunktam²⁰. Tādēļ Beļģija plāno finansēt papildu investīcijas, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu un citus ES fondus, un tā arī plāno saglabāt valsts finansētās investīcijas. Tā plāno finansēt publiskās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās un enerģētiskās drošības jomā, piemēram, projektus investīcijām ēku renovācijā, ilgtspējīgā mobilitātē un enerģētikas nozares dekarbonizācijā, un tādas nozīmīgas investīcijas digitālās pārkārtošanās paātrināšanai (tostarp publiskās pārvaldes digitalizācijai, digitālās iekļaušanas veicināšanai un kibernetikas stiprināšanai), ko finansē no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citu ES fondu līdzekļiem.

- (21) Saskaņā ar stabilitātes programmu tiek prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies, 2024. gadā sasniedzot 4,2 % no IKP. Samazinājums 2024. gadā atspoguļo arī to pagaidu atbalsta pasākumu atcelšanu, kuri tika pieņemti aizvien lielāko enerģijas cenu kontekstā. Programmā paredzēts, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās pieaugs līdz 107,1 %. Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2024. gadā būs 4,7 % no IKP. Tas ir lielāks nekā programmā prognozētais deficīts, kas galvenokārt ir tādēļ, ka programmā vēl nav precizēti deficītu samazinoši pasākumi 0,2 % apmērā no IKP (tāpēc tie nav ņemti vērā Komisijas 2023. gada pavasara prognozē) un valdības ieņēmumu prognoze ir mazāk labvēlīga, jo īpaši attiecībā uz uzņēmumu ienākuma nodokļiem. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē plānota līdzīga vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP, proti, 107,3 % 2024. gada beigās.
- (22) Stabilitātes programmā ir paredzēts 2024. gadā pakāpeniski izbeigt visus enerģētikas atbalsta pasākumus. Arī Komisija patlaban pieņem, ka enerģētikas atbalsta pasākumi tiks pilnībā izbeigti 2024. gadā. Tas ir atkarīgs no pieņēmuma, ka enerģijas cenas atkal nepalielināsies.
- (23) Padomes Regulā (EK) Nr. 1466/97 ir aicināts katru gadu uzlabot strukturālo budžeta bilanci, lai sasniegtu vidēja termiņa mērķi, par kritēriju nosakot 0,5 % no IKP²¹. Ņemot vērā fiskālās ilgtspējas apsvērumus²² un nepieciešamību samazināt deficītu zem atsauces vērtības 3 % no IKP, būtu lietderīgi 2024. gadā uzlabot strukturālo bilanci vismaz par 0,7 % no IKP. Lai nodrošinātu šādu uzlabojumu, valsts finansēto

²⁰ Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs ekspansīva ietekme, kas atbilst 0,1 procentpunktam no IKP.

²¹ Sk. Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. pantu, kurā paredzēts, ka dalībvalstīm, kuru valsts parāds pārsniedz 60 % no IKP vai kurās ir izteiktāki parāda atmaksājamības riski, ir jāveic korekcija vairāk nekā 0,5 % apmērā no IKP.

²² Komisija aplēsa, ka Beļģijai vidēji gadā būtu vajadzīgs strukturālās primārās bilances pieaugums, kas atbilstu 1,0 procentpunkta īpatsvaram no IKP, lai panāktu ticamu parāda samazināšanu vai nodrošinātu valsts parāda saglabāšanu piesardzīgā līmenī vidējā termiņā. Šīs aplēses pamatā bija Komisijas 2022. gada rudens prognoze. Šīs aplēses sākumpunkts bija 2024. gadam prognozētais valdības budžeta deficīts un parāds, saskaņā ar kuru tika pieņemts, ka enerģētikas atbalsta pasākumi tiks izbeigti 2024. gadā.

neto primāro izdevumu pieaugumam²³ 2024. gadā nebūtu jāpārsniedz 2 %, kā atspoguļots šajā ieteikumā.

Vienlaikus būtu pakāpeniski jāatceļ atlikušie enerģētikas atbalsta pasākumi (kuru apmērs pēc Komisijas pašreizējām aplēsēm 2023. gadā ir 0,4 % no IKP), ņemot vērā norises enerģijas tirgū un sākot ar vismazāk mērķorientētajiem pasākumiem, un saistītie ietaupījumi būtu jāizmanto, lai samazinātu valdības budžeta deficītu.

Turklāt saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi valsts finansēto neto primāro kārtējo izdevumu pieaugums 2023. gadā neatbilst Padomes ieteikumam. Ja tas apstiprināsies, būtu lietderīgi 2024. gadā samazināt neto primāro izdevumu pieaugumu.

- (24) Saskaņā ar nemainītas politikas pieņemumu Komisijas 2023. gada pavasara prognozē tiek paredzēts, ka valsts finansētie neto primārie izdevumi 2024. gadā pieaugs par 2,7 %, kas pārsniedz ieteikto pieauguma tempu.
- (25) Saskaņā ar programmu ir gaidāms, ka valdības investīcijas palielināsies no 2,9 % no IKP 2023. gadā līdz 3,1 % no IKP 2024. gadā. Lielāka apmēra investīcijas norāda uz lielākām valsts finansētām investīcijām, kā arī uz investīcijām, ko finansē Eiropas Savienība, proti, ar Atveseļošanas un noturības mehānisma starpniecību. Programmā ir minētas reformas un investīcijas, kas, paredzams, veicinās fiskālo ilgtspēju un ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. To starpā ir projekts nodokļu un pabalstu sistēmas fiskālajai reformai, kuras mērķis ir sekmēt nodarbinātību un ekonomikas aktivitāti, tādējādi veicinot publisko finanšu ilgtspēju, kā arī pensiju reforma (kā paredzēts atveseļošanas un noturības plānā), kuras mērķis ir uzlabot pensiju sistēmas finansiālo ilgtspēju. Turklāt plāna mērķis ir pastiprināt centienus, lai vairotu publiskās investīcijas ar nolūku paātrināt zaļo un digitālo pārkārtošanos, cita starpā īstenojot atveseļošanas un noturības plānu.
- (26) Stabilitātes programmā ir izklāstīta vidējā termiņa fiskālā virzība līdz 2026. gadam. Saskaņā ar programmu tiek prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies, sasniedzot 3,3 % no IKP 2025. gadā un 2,9 % līdz 2026. gadam. Līdz ar to tiek plānots, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2026. gadā samazināsies zem 3 % no IKP. Saskaņā ar programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP palielināsies no 107,1 % 2024. gada beigās līdz 107,8 % līdz 2026. gada beigām.
- (27) Beļģija saskaras ar būtiskām fiskālās ilgtspējas problēmām. Tās ir saistītas gan ar augsto valsts parāda līmeni, gan ar to, ka nemainīgas politikas apstākļos ir paredzams, ka sabiedrības straujās novecošanas apstākļos saasināsies ar sabiedrības novecošanu saistīto izdevumu ietekme uz publiskajām finansēm. Komisijas 2021. gada ziņojumā par novecošanu tiek prognozēts, ka ar novecošanu saistītie izdevumi līdz 2040. gadam palielināsies par 3,6 procentpunktiem no IKP un līdz 2070. gadam – par 5,4 procentpunktiem no IKP, galvenokārt pensiju un ilgtermiņa aprūpes izdevumu dēļ. Tiek prognozēts, ka pensiju izdevumi 2019.–2070. gadā pieaugs par 3 procentpunktiem no IKP salīdzinājumā ar pieaugumu eurozonā vidēji par 0,1 procentpunktu no IKP. Beļģijas gadījumā lielākā daļa no prognozētā pieauguma iestātos jau līdz 2040. gadam, kad pensiju izdevumi palielinātos par 2,7 procentpunktiem no IKP un sasniegtu 14,9 % no IKP. Beļģijas atveseļošanas un

²³ Neto primāros izdevumus definē kā valsts finansētos izdevumus, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un izņemot procentu izdevumus, kā arī cikliskos bezdarba izdevumus.

noturības plānā ir ietverta pensiju reforma, kuras mērķis ir palīdzēt risināt šo problēmu; papildus ir noteikti citi mērķi, piemēram, uzlabot sistēmas sociālo ilgtspēju, stimulēt cilvēkus palikt aktīvā darba tirgū pēc priekšlaicīgas pensionēšanās nosacījumu izpildes un nodrošināt lielāku konvergenci starp pensiju sistēmām un to ietvaros. Attiecībā uz ilgtermiņa aprūpi jāatzīmē, ka 2019. gadā publiskie izdevumi sasniedza 2,2 % no IKP (ES vidējais rādītājs: 1,7 %), kā rezultātā Beļģija ir viena no valstīm ar vislielākajiem ilgtermiņa aprūpes izdevumiem Eiropas Savienībā. Tiek prognozēts, ka ilgtermiņa aprūpes izdevumi līdz 2070. gadam saskaņā ar pamatscenāriju vēl pieaugs līdz 4,3 % no IKP. Tomēr saskaņā ar visnegatīvākajiem scenārijiem šīs izmaksas varētu palielināties līdz 6,0 % no IKP²⁴. Pierādījumi liecina par to, ka iestādē īstenota aprūpe, iespējams, tiek izmantota pārāk bieži, kā arī par vecāka gadagājuma cilvēku nevajadzīgu vai priekšlaicīgu institucionalizāciju. Pieejamie dati liecina par to, ka to vecāka gadagājuma cilvēku skaits, kuri bez vajadzības vai vismaz priekšlaicīgi tiek ievietoti stacionārās aprūpes iestādēs, vēl aizvien ir liels, kaut gan pēdējos gados tas ir sarucis. Konkrēti, dati liecina, ka to personu īpatsvars, kuras skar šis jautājums, ir liels Briselē un Valonijā. Federālās struktūras, kurām kopš 2019. gada ir uzticēta atbildība par ilgtermiņa aprūpi, ir uzsākušas reformas, kuru mērķis ir uzlabot dažādu aprūpes iestāžu izmantošanu izmaksu ziņā efektīvā veidā, jo īpaši, lai novērstu un atliktu nevajadzīgu vai priekšlaicīgu institucionalizāciju. Taču minētās reformas nav pietiekamā apmērā vērstas uz fiskālās ilgtspējas problēmas risināšanu.

- (28) Neraugoties uz nesenajām reformām, nodokļu ķēlis (sociālā nodrošinājuma iemaksas un darba ienākuma aplikšana ar nodokli) Beļģijā joprojām krietni pārsniedz ES vidējo rādītāju visos algu līmeņos, izņemot ļoti zemu atalgotus darba ņēmējus (50 % no vidējā rādītāja), kas varētu atturēt no strādāšanas. Ir ieviesti daži pasākumi zemu atalgotu darba ņēmēju neto ienākumu palielināšanai, piemēram, tādi kā darba prēmija (Flandrijā) un strādājošo pabalsti ilgtermiņā nodarbinātām personām vai starpreģionu mobilitātei (federālajā līmenī). Taču ar šiem pasākumiem vēl vairāk tiek palielināta jau tā augstā nodokļu robežlikme, kuru piemēro personām ar vidēji zemiem ienākumiem (“zema atalgojuma slazds”), kas varētu atturēt no ieguldījumiem mūžizglītībā, kā arī palielināt nostrādāto stundu skaitu. Bezdarbnieka pabalsti nav ierobežoti laika ziņā un nav atkarīgi no ilgtermiņa bezdarbnieku ienākumiem. Turklāt bezskaidras naudas sociālie pabalsti ir saistīti ar saņēmēju bezdarba statusu, kas varētu veicināt pašreizējo pasivitāti, bezdarbu un zema atalgojuma slazdus. Plaša pabalstu sistēmu pārskatīšana palielinātu pārredzamību darba stimulu ziņā un varētu palīdzēt vairot aktivizēšanas politikas efektivitāti.
- (29) Nodokļu izdevumu plašā izmantošana (daļēji ar nolūku kompensēt augstās nodokļu likmes) rada neefektivitāti un drīzāk dod priekšroku konkrētiem atalgojuma un izdevumu veidiem. Tā rezultātā rodas kropļojumi ekonomikas, sociālajā un vides jomā. Tādas īpašas shēmas kā maltīšu kuponi, subsīdijas par svārstsatiksmes izmantošanu vai atbrīvojums no nodokļa atskaitīšanas par virsstundām, pētniecības un izstrādes darbu un nakts/maiņu darbu, rada lielas izmaksas budžetam, un ir apliecinājies, ka šādas shēmas izraisa neefektivitāti. Daži iedzīvotāju ienākuma nodokļa atskaitījumi (piemēram, atskaitīšana par pakalpojumu kuponiem) nesamērīgā apmērā dod labumu personām ar augstiem ienākumiem. Joprojām pastāv nodokļu

²⁴ Eiropas Komisija, 2021. gada ziņojums par novecošanu. Tiek prognozēts, ka ilgtermiņa aprūpes izdevumi Beļģijā sasniegs 6 % no IKP saskaņā ar izmaksu konverģences scenāriju un saskaņā ar izmaksu un seguma konverģences scenāriju.

atvieglājumi par ieguldījumiem nekustamajā īpašumā gan federālajā līmenī (kadastrālā vērtība, ar kuru nepietiekamā apmērā tiek novērtēti faktiskie ienākumi no nomas, procentu atskaitīšana par sekundārajiem aizdevumiem mājokļa iegādei), gan reģionālajā līmenī (*chèque-habitat* sistēma Valonijā). Minētie nodokļu atvieglājumi kropļo resursu sadali un, iespējams, rada nodokļu veicinātus stimulus pārmērīgiem ieguldījumiem konkrētos aktīvos. Ir pieaugušas videi kaitējošas subsīdijas, kas saistītas ar nodokļiem. PVN likmes samazināšana elektroenerģijai un gāzei, kuru attiecina uz mājokļu iedzīvotājiem, vienlaikus sniedzot atbalstu mājsaimniecībām, ilgtermiņā vēl aizvien dod priekšroku fosilajam kurināmajam un attur no turpmākas diversifikācijas un enerģijas taupīšanas. Ņemot vērā problēmas saistībā ar aizvien lielākajiem satiksmes sastrēgumiem un gaisa piesārņojumu, šķiet, ka transporta nodokļi un piesārņojuma nodokļi joprojām netiek pietiekami izmantoti. Paredzams, ka plašāka mēroga nodokļu reforma, ko valdība plāno ieviest līdz 2024. gadam (ja tā tiks pieņemta un īstenota), samazinās nodokļu slogu darbaspēkam un dažus kropļojumus.

- (30) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktā un V pielikuma 2.2. kritērijā, atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Beļģijas atveseļošanas un noturības plāns patlaban tiek īstenots, tomēr ar aizvien lielāku kavēšanās risku. Beļģija vēl nav iesniegusi maksājuma pieprasījumu. Lai nodrošinātu ātru un stabilu īstenošanu, būs vajadzīga efektīva pārvaldība. Paredzams, ka 2023. gadā plāns tiks pārskatīts, lai cita starpā iekļautu *REPowerEU* nodaļu, vienlaikus ņemot vērā samazinājumu Beļģijai paredzētajos Atveseļošanas un noturības mehānisma maksimālajos dotāciju piešķirumos. Jaunās *REPowerEU* nodaļas ātra iekļaušana atveseļošanas un noturības plānā sniegs iespēju finansēt vēl papildu reformas un investīcijas, lai atbalstītu Beļģijas stratēģiskos mērķus enerģētikas un zaļās pārkārtošanās jomā. Beļģija 2023. gada 31. martā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14. panta 6. punktu pauda nodomu pieprasīt papildu aizdevuma atbalstu Atveseļošanas un noturības mehānisma ietvaros 1 024 900 000 EUR apmērā. Lai nodrošinātu atveseļošanas un noturības plāna, kā arī citas, ārpus plāna tvēruma esošas ekonomikas un nodarbinātības politikas sekmīgu īstenošanu un rezultātā panāktu plašu līdzatbildību par politikas programmu kopumā, joprojām ir svarīgi sistemātiski un efektīvi iesaistīt vietējās un reģionālās iestādes, sociālos partnerus un citas attiecīgās ieinteresētās personas.
- (31) Komisija 2022. gadā apstiprināja visus Beļģijas kohēzijas politikas plānošanas dokumentus, izņemot Eiropas Reģionālās attīstības fondu Galvaspilsētas Briseles reģionam, kas tika pieņemts 2023. gadā. Kohēzijas politikas programmu ātra īstenošana papildināmībā un sinerģijā ar atveseļošanas un noturības plānu, tostarp *REPowerEU* nodaļu, ir būtiska zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai, ekonomikas un sociālās noturības palielināšanai, kā arī līdzsvarotas teritoriālās attīstības panākšanai Beļģijā.
- (32) Papildus ekonomiskajiem un sociālajiem problēmjaudājumiem, kuru risināšana paredzēta atveseļošanas un noturības plānā, Beļģijā ir vairāki papildu problēmjaudājumi, kas saistīti ar tās darba tirgu, izglītības sistēmu, enerģētikas politiku un zaļo pārkārtošanos. Brīvo darbvieta rādītājs Beļģijā pašlaik ir viens no augstākajiem Eiropas Savienībā, un darba devējiem ir arvien grūtāk pieņemt darbā darbiniekus ar vajadzīgajām prasmēm. Taču reģionālās atšķirības attiecībā uz līdzdalību darba tirgū ir ievērojamas. Darbaspēka trūkums ir jūtams gan zemas kvalifikācijas, gan augstas kvalifikācijas profesijās, un tas ir konstatējams vairākās nozarēs, tostarp šādās: informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, tehniskās un

zinātniskās profesijas, viesmīlības nozare un veselības aprūpe. Absolventu, it īpaši sieviešu, skaits zinātnes, tehnoloģijas, inženierzinātņu un matemātikas (*STEM*) jomā joprojām ir neliels, un šo absolventu īpatsvars pieaug tikai lēnām, neraugoties uz īpaši šim nolūkam izstrādātiem *STEM* rīcības plāniem. Prasmju neatbilstība ir skaidrojama arī ar zemo līdzdalību pieaugušo izglītībā. Pašreizējie stimuli pieaugušo izglītības jomā var nesasnīgt mazizglītos cilvēkus, kuru gadījumā prasmju pilnveide varētu pavērt labākas nodarbinātības iespējas. Lai mazinātu prasmju nepietiekamību un veicinātu darba ņēmēju iekļautību un pārorientēšanu, būtiskas ir kvalitatīvas izglītības un apmācības sistēmas, kas reaģē uz mainīgajām darba tirgus vajadzībām, un mērķtiecīgi profesionālās pilnveides un pārkvalifikācijas pasākumi. Darbaspēka trūkuma un prasmju neatbilstības novēršana ir ļoti svarīga svira, ar kuru risināt jautājumus saistībā ar digitālo pārkārtošanos un īstenot zaļo pārkārtošanos, kā arī sasniegt 2030. gada ES pamatmērķus nodarbinātības un prasmju jomā.

- (33) Papildus tam, lai nodokļu un pabalstu sistēmā samazinātu faktoros, kas attur no nodarbinātības uzsākšanas, efektīvāki un mērķtiecīgāki aktivizācijas pasākumi varētu palīdzēt piesaistīt lielo neizmantotā darbaspēka potenciālu un mazināt aizvien pieaugušo darbaspēka un prasmju trūkumu. Neizdevīgā stāvoklī esošas grupas, tostarp cilvēki ar zemu izglītības līmeni, migrantu izcelsmi vai invaliditāti, ir mazāk integrēti darba tirgū. Ir konstatējami zemi vidējie rādītāji, kas raksturo pāreju no bezdarba vai neaktivitātes uz nodarbinātību. Tas liecina, ka joprojām ir iespējams stiprināt aktīva darba politikas efektivitāti, jo īpaši tad, ja tiktu izmantoti sistemātiskāki izvērtējumi un integrēti ceļi tādu darba meklētāju virzībā uz iekļaušanu darba tirgū, kuri saskaras ar vairākiem šķēršļiem darba atrašanās. Lai vēl vairāk paaugstinātu nodarbinātības līmeni, būs arī jāsteno politika ar mērķi veicināt to darba ņēmēju reintegrāciju, kuri atrodas ilgstošā slimības atvaļinājumā (it īpaši izdegšanas un depresijas dēļ, 25 % no visiem gadījumiem) un kuru skaits tagad ievērojami pārsniedz bezdarbnieku skaitu.
- (34) Attiecībā uz darbaspēka trūkumu un prasmju neatbilstību pastāv bažas par izglītības sistēmu darbības rezultātiem, iekļautību un taisnīgumu, ņemot vērā arī lielos publiskā sektora izdevumus izglītībai. Izglītības rezultātu atšķirības, kas ir vienas no lielākajām Eiropas Savienībā, ir cieši saistītas ar skolēnu un studentu sociālekonomisko izcelsmi un migrantu izcelsmi, un tādējādi rada nevienlīdzību izglītībā. Būtiska nozīme būs tam, lai uzlabotu profesionālās izglītības un apmācības atbilstību darba tirgus prasībām un pievilcību. Pedagogu profesijas stiprināšana, nodrošinot skolotājiem labāku apmācību un pastāvīgu profesionālo izaugsmi un pilnveidojot elastīgākas un pievilcīgākas karjeras iespējas, palīdzētu samazināt kvalificētu skolotāju trūkumu, kas arvien pieaug, kā rezultātā pastāv risks, ka vēl vairāk pieaugs jau esošā nevienlīdzība izglītības jomā. Nesen ir veikti vai plānoti daži pasākumi, kuru mērķis ir stiprināt pedagogu profesiju. Būs svarīgi turpināt šos pasākumus un uzraudzīt to īstenošanu un ietekmi.
- (35) Aptuveni 70 % no Beļģijas bruto iekšzemes enerģijas patēriņa sedz fosilā kurināmā imports. 2021. gadā nafta veidoja 45 % no Beļģijas energoresursu struktūras, savukārt dabasgāze – 23 %. Dabasgāzes patēriņš Beļģijā laikā no 2022. gada augusta līdz 2023. gada martam samazinājās par 15 % salīdzinājumā ar vidējo gāzes patēriņu tajā pašā laikposmā iepriekšējos 5 gados, kas atbilst 15 % samazinājuma mērķrādītājam. Beļģija varētu turpināt centienus uz laiku samazināt gāzes pieprasījumu līdz 2024. gada 31. martam²⁵. Atjaunīgā enerģija 2021. gadā veidoja tikai 13 % no

²⁵ [Padomes Regula \(ES\) 2022/1369](#) un [Padomes Regula \(ES\) 2023/706](#).

enerģijas galapatēriņa. Lai sasniegtu vērienīgākos ES mērķrādītājus, Beļģijai līdz 2030. gadam būs ievērojami jāpalielina savs atjaunīgās enerģijas mērķrādītājs, kas patlaban ir 17,5 % un ko Komisija 2020. gada novērtējumā uzskatīja par pārāk pieticīgu. Lai sasniegtu plānoto kodolenerģijas apmēra samazinājumu un apmierinātu prognozēto elektroenerģijas pieprasījuma pieaugumu, būs ievērojami jāpalielina energoefektivitāte un atjaunīgās elektroenerģijas īpatsvars. Taču sauszemes vēja enerģijas projektu izstrādi un ar to saistīto elektrotīkla paplašināšanu vēl aizvien būtiski kavē zemais atbalsta līmenis sabiedrībā un ilga kavēšanās, kas saistīta ar atļauju izsniegšanas procedūrām, jo īpaši sakarā ar atkārtotām un ilgstošām pārsūdzības procedūrām. Var veikt turpmākus pasākumus, lai paātrinātu sauszemes vēja elektrostaciju izvēršanu un ar to saistīto tīkla pastiprināšanu. Telpiskā plānošana un to noteikumu pārskatīšana, ar kuriem nosaka minimālo attālumu no vēja turbīnām līdz lidostām, radariem un militārajām zonām, varētu radīt vairāk vietas vēja enerģijas projektu īstenošanai. Turklāt atļauju izsniegšanu varētu atvieglot, piešķirot vēja enerģijas un tīkla infrastruktūras projektiem sevišķi svarīgu sabiedrības interešu statusu un ātrāk izskatot pārsūdzības. Pašvaldību un iedzīvotāju līdzdalība atjaunīgās enerģijas ražošanas projektos varētu palielināt pieņemamību vietējo iedzīvotāju vidū. Jumta saules enerģijas iekārtu (gan maza, gan liela mēroga iekārtu) paplašināšanu varētu vēl vairāk stimulēt, pieņemot reformas, kurās ir paredzētas saistošas prasības lielām sabiedriskajām un komerciālajām ēkām, stimuli mājokļu īpašniekiem un tiesiskais regulējums, kas veicina enerģijas koplietošanu. Turklāt varētu veicināt elastību attiecībā uz pašpatēriņu un pieprasījumu. Proaktīvi izstrādājot integrētākus un saskaņotākus plānus par ieguldījumiem elektrotīklā desmit gadu laikposmā, varētu nepieļaut kavēšanos jaunu vēja enerģijas projektu (un citu atjaunīgo energoresursu) savienošanā ar galalietotājiem (siltumsūkņiem, elektrisko automobiļu uzlādes punktiem), un tādējādi varētu prognozēt gaidāmo rūpnieciskā elektroenerģijas patēriņa pieaugumu.

- (36) Turpmākas politikas reformas un papildu ieguldījumi, kuru mērķis ir samazināt siltumnīcefekta gāzu emisiju enerģētikas, rūpniecības, būvniecības un transporta nozarē, palīdzētu samazināt Beļģijas lielo vispārējo atkarību no fosilā kurināmā importa. Energoefektivitātes pieaugumu rūpniecībā varētu stimulēt, uzlabojot brīvprātīgas vienošanās, ieviešot enerģijas ietaupījuma un dekarbonizācijas plānus, kas tiktu attiecināti uz lielākajiem fosilā kurināmā lietotājiem, stimulējot elektrifikāciju un rūpniecisko siltumsūkņu izvēršanu un vēl vairāk integrējot aprites ražošanas metodes. Pastāv risks, ka Beļģija nenasniegs savus renovācijas un energoefektivitātes mērķrādītājus, kas noteikti 2030. gadam. Ievērojams izaicinājums vēl aizvien ir fosilā kurināmā patēriņa samazināšana ēkās. Tādēļ pašreizējie investīciju centieni energorenovācijā būtu vēl vairāk jāpastiprina un jāpapildina ar tādām politikas reformām kā aizliegums izmantot fosilo kurināmo jaunās ēkās, obligāta energoefektīva renovācija, pakāpeniska atteikšanās no fosilajā kurināmajā bāzētas apkures un stimulu virzīšana uz mazoglekļa apkures risinājumiem, piemēram, siltumsūkņiem un siltuma tīkliem, kas tiek apgādāti ar atgūto enerģiju un atjaunīgo enerģiju. Minētie pasākumi būtu jāpapildina, pielāgojot izglītību un apmācību attiecīgajām zaļajām, tehniskajām prasmēm un nodrošinot pietiekamu skaitu tehnisko darbinieku un būvniecības nozarē strādājošo, kuri ir pienācīgi kvalificēti. Transporta nozarē lielais personīgā autotransporta izmantošanas īpatsvars veido būtisku naftas patēriņa daļu Beļģijā. “Saudzējošas mobilitātes” (piemēram, riteņbraukšanas, kopīgotas mobilitātes) un sabiedriskā transporta izmantošanas veicināšana palīdzētu samazināt privāto automobiļu izmantošanu, kā arī izmaksas, kas saistītas ar ceļu satiksmes sastrēgumiem. Pateicoties pastāvīgiem ieguldījumiem velotransporta infrastruktūrā,

veicināšanas iniciatīvām un mērķtiecīgiem stimuliem, velotransports 2022. gadā ir ieguvis lielāku nozīmi kā līdzeklis nokļūšanai uz darbu, it īpaši Flandrijā un Briselē. Tomēr joprojām ir iespējams vēl vairāk veicināt šo saudzējošās mobilitātes veidu, veicot ieguldījumus velotransporta infrastruktūrā un ceļu satiksmes drošībā par labu riteņbraucējiem. Sabiedriskā transporta izmantošana pēc Covid-19 krīzes vēl nav pilnībā atguvusies, un to varētu vēl vairāk veicināt, uzlabojot piepilsētu un starppilsētu pakalpojumus, veicot ieguldījumus autoparka atjaunošanā un palielinot pakalpojumu sniegšanas biežumu.

- (37) Darbaspēka un prasmju trūkums nozarēs un profesijās, kas ir svarīgas zaļās pārkārtošanās īstenošanai, tostarp neto nulles emisiju tehnoloģiju ražošanas, izstrādes un uzturēšanas jomā, rada šķēršļus pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku. Lai mazinātu prasmju nepietiekamību un veicinātu darba ņēmēju iekļautību un pārorientēšanu, būtiskas ir kvalitatīvas izglītības un apmācības sistēmas, kas reaģē uz mainīgajām darba tirgus vajadzībām, un mērķtiecīgi profesionālās pilnveides un pārkvalifikācijas pasākumi. Lai atraisītu neizmantoto darbaspēka potenciālu, šiem pasākumiem ir jābūt pieejamiem, jo īpaši privātpersonām un tajās nozarēs un reģionos, kurus visvairāk skar zaļā pārkārtošanās. 2022. gadā tika ziņots par darbaspēka trūkumu vairākās profesijās, kurās vajadzīgas īpašas zaļās prasmes vai zināšanas, tostarp inženierbūvniecības un spēkstaciju operatoru profesijās.
- (38) Padome ir izskatījusi 2023. gada stabilitātes programmu, ņemot vērā Komisijas veikto novērtējumu, un tās atzinums²⁶ ir atspoguļots 1. ieteikumā.
- (39) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm ieteica rīkoties, tostarp izmantojot atveseļošanas un noturības plānus, lai i) 2023. gadā saglabātu parāda atmaksājamību un atturētos no kopējā pieprasījuma visaptverošas stimulēšanas, veidotu labāk mērķorientētus fiskālos pasākumus augsto enerģijas cenu ietekmes mazināšanai un apsvērtu piemērotus veidus, kā samazināt atbalstu, mazinoties enerģijas cenu radītajam spiedienam; ii) uzturētu augstu publisko investīciju līmeni un veicinātu privātās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās atbalstam; iii) atbalstītu algu attīstību tādā veidā, lai mazinātu pirktspējas zudumu, vienlaikus ierobežojot sekundāro ietekmi uz inflāciju, turpinātu uzlabot aktīva darba tirgus politiku un novērst prasmju trūkumu; iv) uzlabotu uzņēmējdarbības vidi un nodrošinātu, ka enerģijas atbalsts uzņēmumiem ir izmaksu ziņā efektīvs, īslaicīgs, orientēts uz dzīvotspējīgiem uzņēmumiem un ka tas saglabā stimulus zaļās pārkārtošanās realizēšanai; un v) saglabātu makrofinansiālo stabilitāti un uzraudzītu riskus, vienlaikus turpinot darbu pie banku savienības izveides pabeigšanas. Attiecībā uz Beļģiju 1., 2., 3. un 4. ieteikums palīdzēs īstenot pirmo, otro un trešo eurozonai adresēto ieteikumu,

AR ŠO IESAKA Beļģijai 2023. un 2024. gadā rīkoties šādi.

1. Līdz 2023. gada beigām izbeigt spēkā esošos enerģētikas atbalsta pasākumus, izmantojot saistītos ietaupījumus, lai samazinātu valdības budžeta deficītu. Ja vēlreizēja enerģijas cenu pieauguma dēļ būtu vajadzīgi atbalsta pasākumi, nodrošināt to, ka minētie pasākumi ir vērsti uz mazaizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieejami un tādi, kas saglabā stimulus enerģijas taupīšanai.

²⁶ Atbilstīgi Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktam un 9. panta 2. punktam.

Nodrošināt piesardzīgu fiskālo politiku, jo īpaši ierobežojot valsts finansēto neto primāro izdevumu nominālo pieaugumu 2024. gadā tā, lai tas nepārsniegtu 2 %.

Saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt ANM dotāciju un citu ES fondu efektīvu apguvi, jo īpaši ar nolūku veicināt zaļo un digitālo pārkārtošanos.

Attiecībā uz laikposmu pēc 2024. gada turpināt īstenot vidēja termiņa fiskālo stratēģiju pakāpeniskai un ilgtspējīgai konsolidācijai apvienojumā ar investīcijām un reformām, kas veicina lielāku ilgtspējīgu izaugsmi, lai vidējā termiņā panāktu piesardzīgu fiskālo stāvokli.

Pastiprināt centienus uzlabot ilgtermiņa aprūpes efektivitāti. Veikt nodokļu un pabalstu sistēmu reformu, lai mazinātu faktorus, kas attur no strādāšanas, novirzot nodokļu slogu no darbaspēka un vienkāršojot nodokļu un pabalstu sistēmu. Pārskatīt nodokļu izdevumus, lai samazinātu šo izdevumu kaitīgo ietekmi uz ekonomiku, sociālo jomu un vidi.

2. Nodrošināt efektīvu pārvaldību, lai varētu ātri un stabili īstenot valsts atveseļošanas un noturības plānu. Ātri pabeigt *REPowerEU* nodaļas iekļaušanu, lai strauji sāktu tās īstenošanu. Turpināt kohēzijas politikas programmu ātru īstenošanu, nodrošinot ciešu konsekveni un sinerģiju ar atveseļošanas un noturības plānu.
3. Novērst darbaspēka trūkumu un prasmju neatbilstību, jo īpaši stiprinot aktivizācijas politiku, lai darba tirgū integrētu neizdevīgā stāvoklī esošas grupas. Uzlabot izglītības un apmācības sistēmu darbības rezultātus un taisnīgumu un turpināt reformas, kuru mērķis ir stiprināt pedagoģu profesiju.
4. Samazināt vispārējo atkarību no fosilā kurināmā, pastiprinot energoefektivitātes uzlabojumus un samazinot fosilā kurināmā izmantošanu ēkās, vēl vairāk stimulējot rūpniecības dekarbonizāciju un veicinot sabiedriskā transporta pakalpojumu piedāvājumu un izmantošanu, kā arī saudzējošu mobilitāti. Paātrināt atjaunīgās enerģijas un ar to saistītās tīkla infrastruktūras izvēršanu, vēl vairāk racionalizējot atļauju piešķiršanas procedūras, tostarp samazinot pārsūdzības procedūru ilgumu un pieņemot tiesisko regulējumu, lai vēl vairāk veicinātu ieguldījumus atjaunīgo energoresursu enerģijas iekārtās un atvieglinātu enerģijas koplietošanu. Pastiprināt politikas centienus, kuru mērķis ir nodrošināt un apgūt zaļās pārkārtošanās procesam vajadzīgās prasmes.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*